

Helmisen kaupan vaarinkaljakuskina

Kehrolaisen näkökulmasta kirjan nimi ei tarkalleen ottaen pidä paikkaansa. Kylässä nimittäin oli vielä 1970-luvulla kaksikin kauppaa: Lounais-Hämeen Osuuskauppa ja Helmisen kauppa. Vain parin kilometrin päässä Riehun kylän puolella oli pitkään kolmaskin vaihtoehto: Laakson kauppa.

Kun kauppias Helmisen tytär Anja meni naimisiin Kikurin kylästä kotoisin olleen Kulonsivun Topin kanssa, kyläläiset alkoivat kutsua puotia milloin Helmisen, milloin Kulonsivun kaupaksi. Kaupanteon lomassa Anja saattoi vaihtaa roolia sentraalisetraksi ja juosta kamarin puolelle yhdistämään kyläläisten puheluja. Siinä sivussa hoituivat myös Veikkauksen asiamiehen ja Osuuspankin konttorinhoitajan hommat.

Helmisen kauppa tuli kansakoulupoikana tutuksi, kun toimin kylän sököringin kaljakuskina. Pelurit ilmestyivät Maamiesseurantalon mäelle keväisin, kun kevätaurinko oli kuivannut ensimmäiset pälvet istumiskuntoon. Oman kylän sököhaiden lisäksi pottia oli kerryttämässä pelaajia joskus hyvinkin kaukaa. Ei ollut mitenkään poikkeuksellista, että joku nokitti rannekellolla tai niin suurella setelillä, että on ollut moista aiemmin edes nähnyt. Ilmassa oli jännitystä ja synnin tuntua. Kumpikin kiinnosti alta kymmenvuotiasta kovin samoin kuin ruokottomat jutut ja laulut, joita uhoamisten, nokitusten, pihistysten, sadattelujen ja muun sökörutiinin välipaloina kuulin.

Pelaaminen kuitenkin janottaa, eivätkä kovimmatkaan pelimiehet pystyneet koko päivää juomaan pelkkiä väkeviä. Niin sain mahtavimman mahdollisen luottamuksen ja miehisyuden osoituksen: porukka antoi rahaa ja pyysi kipaisemaan kaupasta kaljaa.

En kuitenkaan voinut hakea janon taltuttajaa lähempänä olleesta osuuskaupasta, koska rinki kokoontui sunnuntaisin. Osuuskaupan hoitajalla, Honkin Aililla oli silloin vapaapäivä. Vielä suurempi este oli, että yksi vakio pelaajista oli hänen miehensä Martti.

Yksityisyrittäjinä Kulonsivun Anja ja Topi ymmärsivät markkinaraon merkityksen. Niin alkoi Pyynikin Vaarinkaljapulloliikenne Maamiesseurantalonmäen ja Helmisen kaupan välillä. En muista, miten sain ison pullon polkupyöräkytydissä ehjänä perille, mutta kertaakaan pullo ei hajonnut.

Vaarinkaljapullo puisessa kehyksessä kuvattu Pentti Kangasahon museosta. Kuva Seppo Pirhonen

Tämä kaikki tapahtui 1960-luvun alun aurinkoisina kevätkuukunloppuina. Pian sen jälkeen Kehrolla ei ollut sökörinkiä, ei Maamiesseuran taloa eikä kumpaakaan kauppaa, ei edes sitä kolmatta siellä Riehun puolella.

Nyt ei ole enää Vaarinkaljaakaan. Onneksi on sentään Maamiesseurantalon mäki ja keväiset pälvet.

Vesa Kaartinen

PS. Niin syvälle muistin syövereihin Vaarinkaljan bukee on painunut, että kun puoli vuosisataa myöhemmin satuin maistamaan tsekkiläistä Novopacke Pivo -olutta, Helmisen kauppa ja Kehron sökörinki pulpahtivat välittömästi mieleen.